١٧ ـ كِتَابُ الأُمُوْرِ الْمَنْهِيِّ عَنْهَا

18. వారింపబడిన విషయాల ప్రకరణం

254వ అధ్యాయం

٢٥٤ ـ بَابُ تَحْرِيمِ الْغِيبَةِ وَالأَمْرِ بِحِفْظِ اللِّسَانِ

పరోక్ష నింద నిషిద్ధం, నాలుకను అదుపులో ఉంచుకోవాలనే ఆజ్ఞ గురించి

قَالَ اللهُ تَعَالَى: ﴿وَلَا يَغْتَب بَّعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ﴾ [الحجرات: ١٢]. وقَالَ تَعالَى: ﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا﴾ [الإسراء: ٣٦]. وقَالَ تَعالَى: ﴿مَّا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾ [ق: ١٨].

اِعْلَمْ أَنَّهُ يَنْبَغِي لِكُلِّ مُكَلَّفٍ أَنْ يَحْفَظَ لِسَانَهُ عَنْ جَمِيعِ الكَلَامِ إِلَّا كَلَاماً ظَهَرَتْ فِيهِ المَصْلَحَةُ، وَمَتَى اسْتَوَى الكَلَامُ وَتَرْكُهُ فِي المَصْلَحَةِ، فَالسُّنَّةُ الإِمْسَاكُ عَنْهُ، لأَنَّهُ قَدْ يَنْجَرُّ الكَلَامُ المُبَاحُ إِلَى حَرَامٍ أَوْ مَكْرُوهٍ؛ وَذَلِكَ كَثِيرٌ فِي العَادَةِ، وَالسَّلَامَةُ لَا يَعْدِلُهَا شَيْءٌ.

దివ్యఖుర్‌ఆన్‌లో అల్లాహ్ ఇలా సెలవిస్తున్నాడు:

"మీలో ఎవరూ ఎవరినీ పరోక్షంగా నిందించ రాదు. మీలో ఎవరైనా మీ మృతసోదరుని మాంసం తినటానికి ఇష్టపడతారా? చూడండి, మీరే స్వయంగా దీనిని అసహ్యించుకుంటారు. అల్లాహ్‌కు భయపడండి, అల్లాహ్ అత్యధికంగా పశ్చాత్తాపాన్ని స్వీకరించేవాడు, కరుణించే వాడూను." *(హుజురాత్: 12)*

"మీకు తెలియని విషయం వెంటపడకండి. నిశ్చయంగా కళ్ళూ, చెవులూ, మనస్సూ అన్నింటి విషయంలోనూ విచారణ జరుగు తుంది." *(ఇస్రా: 36)*

"అతని నోటి నుండి వెడలే ప్రతి మాటనూ వ్రాయటానికి అనుక్షణం ఒక పర్యవేక్షకుడు సిద్ధంగా ఉంటాడు." *(ఖాఫ్: 18)*

ఇమామ్ నవవీ (రహ్మాలై) ఇలా అంటున్నారు: ఆచరణ చేయటం విధి అయిన ప్రతివాడూ మాట్లాడటం అవసరం అని తేటతెల్లమయిన

విషయంలో తప్పు మిగతా విషయాలన్నిటిలోనూ నోటిని కాపాడుకోవాలి. ఒకవేళ మాట్లాడటం, మౌనం వహించటం రెండూ సమానమైనప్పుడు మౌనంగా ఉండటమే సున్నత్. ఎందుకంటే కొన్ని సందర్భాల్లో ధర్మ సమ్మతమైన మాటలు కూడా నిషిద్ధ లేక నివారిత విషయాలకు దారి తీస్తాయి. సాధారణంగా ఇలా ఎక్కువగా జరుగుతూ ఉంటుంది. అందుకని వాటినుండి సురక్షితంగా ఉండటానికి సమానమైన మార్గంలేదు.

١٥١٢ ـ وَعَنْ أَبي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ، فَلْيَقُلْ خَيْراً، أَوْ لِيَصْمُتْ» متفقٌ عليه. وهٰذَا الحَدِيثُ صَرِيحٌ فِي أَنَّهُ يَنْبَغِي أَنْ لَا يَتَكَلَّمَ إِلَّا إِذا كَانَ الكَلامُ خَيْراً، وَهُوَ الَّذي ظَهَرَتْ مَصْلَحَتُهُ، وَمَتَى شَكَّ فِي ظُهُورِ المَصْلَحَةِ؛ فَلَا يَتَكَلَّمُ.

1512. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: "దేవుణ్ణి, అంతిమ దినాన్ని విశ్వసించే వ్యక్తి పలికితే మంచిమాట పలకాలి లేదా మౌనంగా ఉండాలి."

(బుఖారీ-ముస్లిం)

మంచితనంతో కూడుకున్న మాటలు మాట్లాడటం మాత్రమే సమంజసం అన్న విషయాన్ని ఈ హదీసు వివరిస్తోంది. మంచితనం తేటతెల్ల మయిన మాటలంటే అవే. ఒకవేళ ఆ మాటలు మంచివో కావో అన్న సందేహం ఏర్పడితే అలాంటప్పుడు అసలు మాట్లాడకుండా ఉండటమే మంచిది.

(సహీహ్ బుఖారీలోని సంస్కార ప్రకరణం - సహీహ్ ముస్లింలోని లుఖ్తా ప్రకరణం)

١٥١٣ ـ وعَنْ أَبي مُوسَى رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ! أَيُّ المُسْلِمِينَ أَفْضَلُ؟ قَالَ: «مَنْ سَلِمَ المُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ» متفقٌ عليه.

1513. హజ్రత్ అబూ మూసా (రజి) గారి కథనం: నేను దైవప్రవక్త (సల్లం)ను "ముస్లింలలో శ్రేష్ఠులు ఎవరు?" అని అడిగాను. అందుకాయన సమాధాన

మిస్తూ, "తమ నాలుక వల్ల, తమ చేతుల వల్ల ఇతర ముస్లింలకు హాని కలగకుండా ఉంటే అలాంటివారే శ్రేష్ఠులు" అని చెప్పారు.

(బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని విశ్వాస ప్రకరణం - సహీహ్ ముస్లింలోని తఫాజులుల్ ఇస్లాం ప్రకరణం)

1514. హజ్రత్ సహ్లా బిన్ సాద్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: ఎవరయితే తమ రెండు దవడల మధ్యనున్న దాని గురించి, రెండు కాళ్ళ మధ్యనున్న దాని గురించి నాకు పూచీ వహిస్తారో నేను వారికోసం స్వర్గం గురించి పూచీ వహిస్తాను. (బుఖారీ-ముస్లిం)

١٥١٤ ـ وعَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «مَنْ يضْمَنْ لي مَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ وَمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ أَضْمَنْ لَهُ الجَنَّةَ» متفقٌ عليه.

(సహీహ్ బుఖారీలోని రిఖాఖ్ ప్రకరణం - ముస్లింలో ఈ హదీసు కనిపించలేదు.)

ముఖ్యాంశాలు

రెండు దవడల మధ్య నుండేది నాలుక, రెండు కాళ్ళ మధ్య ఉండేది మర్మాంగం. ఈ రెండింటినీ కాపాడుకునేవారికి ఈ హదీసులో స్వర్గశుభవార్త వినిపించబడింది. కాపాడుకోవటమంటే వాటిని కేవలం ధర్మసమ్మతమైన చోట్ల మాత్రమే ఉపయోగించాలి. అధర్మ విషయాల నుంచి వాటిని రక్షించుకోవాలి.

1515. దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచిస్తుండగా తాను విన్నానని హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) తెలియజేశారు: దాసుడు అనాలోచితంగా ఒక మాట అంటాడు. అది మంచా లేక చెడా అనేది ఆలోచించడు. కాని దాని మూలంగానే అతను తూర్పు పడమ

١٥١٥ ـ وَعَنْ أَبي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: «إِنَّ العَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالكَلِمَةِ مَا يَتَبَيَّنُ فِيهَا يَزِلُّ بِهَا إِلى النَّارِ أَبْعَدَ مِمَّا بَيْنَ المَشْرِقِ وَالمَغْرِبِ» متفقٌ عليهِ. ومعنى: «يَتَبَيَّنُ» يَتَفَكَّرُ أَنَّهَا خَيْرٌ أَمْ لَا.

రల మధ్య దూరం కన్నా ఎక్కువ దూరం నరకం వైపు పడిపోతాడు.

(బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని రిఖాఖ్ ప్రకరణం - సహీహ్ ముస్లింలోని జుహ్‌ద్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

మాటల్లో సమతౌల్యాన్ని పాటించకపోవటం వల్ల కలిగే నష్టాలను ఈ హదీసులో వివరించటం జరిగింది. అందుకని మాట్లాడే ప్రతి మాటకు ముందు ఆచితూచి మాట్లాడటం చాలా అవసరం.

١٥١٦ - وَعَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «إنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالكَلِمَةِ مِنْ رِضْوَانِ اللهِ تَعَالى مَا يُلْقِي لَهَا بَالاً يَرْفَعُهُ اللهُ بِهَا دَرَجَاتٍ، وَإِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالكَلِمَةِ مِنْ سَخَطِ اللهِ تَعَالى لَا يُلْقِي لَهَا بَالاً يَهْوِي بِهَا في جَهَنَّمَ» رواه البخاري.

1516. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) గారే చేసిన కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఇలా ప్రబోధించారు: దాసుడు పరధ్యానంలో ఉండి దేవునికి నచ్చే మాట మాట్లాడేస్తాడు. దాని మూలంగా దేవుడు అతని అంతస్తులెన్నో పెంచుతాడు. అలాగే దాసుడు పరధ్యానంలో ఉండి దేవునికి కోపం తెప్పించే మాట మాట్లాడేస్తాడు. దాని మూలంగా అతను నరకంలోకి పడిపోతాడు.

(బుఖారీ)

(సహీహ్ బుఖారీలోని రిఖాఖ్ ప్రకరణం)

١٥١٧ - وَعَنْ أَبي عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بِلالِ بْنِ الحَارِثِ المُزَنِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ قَالَ: «إنَّ الرَّجُلَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ رِضْوَانِ اللهِ تَعَالَى مَا كَانَ يَظُنُّ أَنْ

1517. హజ్రత్ అబూ అబ్దుర్రహ్మాన్ బిలాల్ బిన్ హారిస్ ముజనీ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: మనిషి దేవుణ్ణి సంతోషపెట్టే మాట అంటాడు. ఆ మాట ఎంతవరకు వెళ్తుందో అతను ఊహించనయినా ఊహించడు. దాని మూలంగా దేవుడు అతని కోసం

تَبْلُغَ مَا بَلَغَتْ يَكْتُبُ اللهُ لَهُ بِهَا رِضْوَانَهُ إِلَى يَوْمِ يَلْقَاهُ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ سَخَطِ اللهِ مَا كَانَ يَظُنُّ أَنْ تَبْلُغَ مَا بَلَغَتْ يَكْتُبُ اللهُ لَهُ بِهَا سَخَطَهُ إِلَى يَوْمِ يَلْقَاهُ». رَوَاهُ مالكٌ في «المُوَطَّأ» والترمذي وقال: حديثٌ حسنٌ صحيحٌ.

ప్రళయ దినం వరకూ తన ప్రసన్నతను రాసిపెడ్తాడు. (మరికొన్ని సందర్భాల్లో) మనిషి దేవునికి కోపం తెప్పించే మాట అనేస్తాడు. ఆ మాట ఎంతవరకు వెళ్తుందో అతను ఊహించనయినా ఊహించడు. దానిమూలంగా దేవుడు అతను తనను కలుసుకునే దినం వరకూ అతని పట్ల తన అప్రసన్నతను రాసిపెడ్తాడు. (మాలిక్ దీనిని ముఅత్తాలో పేర్కొన్నారు. తిర్మిజీ దీనిని హసన్, సహీహ్ కోవకు చెందిన హదీసుగా పేర్కొన్నారు.)

(ముఅత్తా ఇమామ్ మాలిక్‌లోని జామే ప్రకరణం - సుననె తిర్మిజీలోని జుహ్‌ద్ అధ్యాయం)

ముఖ్యాంశాలు

సాధారణంగా మన అనుభవంలోకి వస్తుండే ఒక వాస్తవాన్ని ఈ హదీసులో వివరించటం జరిగింది. ఒక్కోసారి మనిషి మంచి మాట అంటాడు. ఆ మాట విని ఎవరైనా సంతోషపడవచ్చు లేక ఎవరిలోనయినా పరివర్తన రావచ్చు లేక ఎవరైనా అక్రమాలకు, అవిధేయతకు పాల్పడబోయి ఆగిపోవచ్చు. అలాంటి మంచి మాటకు దేవుని సన్నిధిలో గొప్ప పుణ్యఫలం లభిస్తుంది. అలాగే మరికొన్ని సందర్భాల్లో మనిషి చెడు మాట మాట్లాడతాడు. ఆ మాట ఎంత వినాశాన్ని సృష్టిస్తుందో తను ఊహించి ఉండడు. కాని ఆ మాట ఎవరి మనసునయినా నొప్పించవచ్చు. లేక దానిమూలంగా భ్రష్టత్వం, అక్రమాలు, అవిధేయతలు లాంటి పాపాలు జరగవచ్చు. కనుక అలాంటి మాట మాట్లాడిన వ్యక్తి మీద దేవుడు కోప్పడతాడు. చెప్పొచ్చేదేమిటంటే, నోటిని కాపాడుకోవటం, దానిని సద్వినియోగం చేసుకోవటం చాలా అవసరం. లేకపోతే అది మనిషిని వినాశకూపంలోకి నెట్టివేస్తుంది.

١٥١٨ ـ وَعَنْ سُفْيَانَ بْنِ عَبْدِ اللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ! حَدِّثْنِي بِأَمْرٍ أَعْتَصِمُ بِهِ قَالَ: «قُلْ رَبِّيَ اللهُ، ثُمَّ اسْتَقِمْ» قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ! مَا أَخْوَفُ

1518. హజ్రత్ సుఫ్యాన్ బిన్ అబ్దుల్లాహ్ (రజి) కథనం: నేను దైవప్రవక్త (సల్లం)ను అడిగాను: "దైవప్రవక్తా! నాకేదయినా విషయం నేర్పించండి. నేను దాని మీద గట్టిగా నిలబడతాను" అని. అందుకాయన "నా ప్రభువు

مَا تَخَافُ عَلَيَّ؟ فَأَخَذَ بِلِسَانِ نَفْسِهِ، ثُمَّ قَالَ: «هذا» رواه الترمذي وَقالَ: حديثٌ حسنٌ صحيحٌ.

అల్లాహ్ అని చెప్పి దాని మీద స్థిరంగా ఉండు'' అని ఉపదేశించారు. నేను మళ్ళీ అడిగాను, "దైవప్రవక్తా! నా గురించి మీరు ఏ విషయంలో భయ పడుతున్నారు'' అని. అందుకాయన తన నాలుక పట్టుకొని, "దీని విష యంలో'' అని అన్నారు.

(తిర్మిజీ-హసన్, సహీహ్)

(సుననె తిర్మిజీలోని జుహ్ద్ ప్రకరణం)

షేఖ్ అల్‌బానీ గారు ఈ హదీసుని బలహీనమైనదిగా పేర్కొన్నారు. వివరాలకు 'అజ్జయిఫా' గ్రంథం 908, 920వ పుటలు, రెండవ సంపుటిలోని 221, 309వ పుటలు చూడండి.

ముఖ్యాంశాలు

దేవుణ్ణి, ఆయన పోషకత్వాన్ని విశ్వసించటం సత్కర్మలన్నిటికీ పునాది లాంటిది. ఆ విశ్వాసం లేకపోతే దేవుని దృష్టిలో కర్మలకు ఎలాంటి విలువ ఉండదు. ఆ విశ్వాసం మీద స్థిరంగా నిలబడటమంటే సదా ఆయన ప్రసన్నతను, అప్రసన్నతను దృష్టిలో పెట్టుకొని మసలుకోవాలి. ఆయన ప్రసన్నత కోసం ఆయన ఆజ్ఞల్ని పాటించాలి. ఆయన అప్రసన్నుడు కాకుండా ఉండాలంటే ఆయన వారించిన విషయాల జోలికిపోకుండా ఉండాలి. నోటి అజాగ్రత్త వల్ల మనిషి దైవాగ్రహానికి పాత్రుడౌతాడు. అందుకే నోటిని కాపాడుకోమని తాకీదు చేయబడింది.

١٥١٩ ـ وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «لَا تُكْثِرُوا الكَلَامَ بِغَيْرِ ذِكْرِ اللهِ، فَإِنَّ كَثْرَةَ الكَلَامِ بِغَيْرِ ذِكْرِ اللهِ تَعَالَى قَسْوَةٌ لِلْقَلْبِ! وَإِنَّ أَبْعَدَ النَّاسِ مِنَ اللهِ القَلْبُ القَاسِي» رواه الترمذي.

1519. హజ్రత్ ఇబ్నె ఉమర్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రబోధించారు: దైవస్మరణ లేకుండా ఇతర మాటలు ఎక్కువగా మాట్లాడకండి. ఎందుకంటే దైవస్మరణ లేకుండా ఇతర మాటలు ఎక్కువగా మాట్లాడితే హృదయాలు మొద్దుబారి పోతాయి. దేవునికి ప్రజలందరిలోకెల్లా దూరంగా ఉండేవాడు హృదయం మొద్దుబారిపోయినవాడు. (తిర్మిజీ)

(సుననె తిర్మిజీలోని జుహ్ద్ అధ్యాయాలు)

ముఖ్యాంశాలు

హృదయాలు మొద్దుబారి పోవటమంటే పరిస్థితుల నుండి, సంఘటనల నుండి గుణపాఠం నేర్చుకోకపోవటం, హితబోధకు ప్రభావితం కాలేకపోవటం అని అర్థం. దైవస్మరణను వదలిపెట్టి పిచ్చాపాటి కబుర్లలో పడిపోతే మానవుల హృదయాలు మొద్దుబారిపోతాయి. అది ఘోర దౌర్భాగ్యానికి ఆనవాలు. అందుకని మనిషి వీలైనంత ఎక్కువగా దైవాన్ని స్మరిస్తూ ఉండాలి.

١٥٢٠ - وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «مَنْ وَقَاهُ اللهُ شَرَّ مَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ وَشَرَّ مَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ دَخَلَ الجَنَّةَ» رَوَاهُ التِّرمِذِي وقال: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1520. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: దేవుడు ఏ మనిషినయినా అతని రెండు దవడల మధ్య నుండే (నాలుక) కీడు నుండి, రెండు కాళ్ళమధ్య నుండే (మర్మాంగం) కీడు నుండి కాపాడు కున్నాడంటే అతను స్వర్గానికి వెళ్తాడు.

(తిర్మిజీ-హసన్)

(సుననె తిర్మిజీలోని జుహ్ద్ అధ్యాయం)

١٥٢١ - وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسولَ اللهِ! مَا النَّجَاةُ؟ قَالَ: «أَمْسِكْ عَلَيْكَ لِسَانَكَ، وَلْيَسَعْكَ بَيْتُكَ، وَابْكِ عَلى خَطِيئَتِكَ» رواه الترمذي وقَالَ: حديثٌ حسنٌ.

1521. హజ్రత్ ఉఖ్బా బిన్ ఆమిర్ (రజి) కథనం: నేను దైవప్రవక్త (సల్లం)ను అడిగాను, "దైవప్రవక్తా! ముక్తికి మార్గం ఏది?" అని. అందు కాయన "నీ నాలుకను అదుపులో పెట్టుకో. నీ ఇల్లు నిన్ను తనలో ఇమిడ్చుకోవాలి (అంటే నీ తీరిక సమయం నీ ఇంట్లో గడవాలి.) నీ పొరపాట్లను తలచుకొని రోదించు" అని ఉపదేశించారు. *(తిర్మిజీ-హసన్)*

(సుననె తిర్మిజీలోని జుహ్ద్ అధ్యాయం)

ముఖ్యాంశాలు

ప్రజలతో అతి ఎక్కువగా కలిసి తిరగటం, వారితో ముచ్చట్లాడుకుంటూ కూర్చోవటం లాంటి పనుల వల్ల మనిషి యొక్క ధర్మానికి ఎన్నో ప్రమాదాలు పొంచి ఉంటాయి. అందుకని

పనికిమాలిన సావాసాల్లో కాలయాపన చేసేకంటే తమ ఇంట్లోనే దైవవిధేయతను పాటిస్తూ, తీరిక సమయాన్ని దేవుని స్మరణలో, ఆయన ధ్యానంలో గడుపుతూ వీలైతే ఖుర్‌ఆన్ పారాయణం చేస్తూ ఉండటం ఎంతో ఉత్తమం. అదే విధంగా ఒంటరిగా ఉన్నప్పుడు తమ తప్పుల్ని, పొరపాట్లను తలచుకొని ఏడ్వటాన్ని కూడా దేవుడు ఇష్టపడతాడు. ఈ హదీసులో నోటిని కాపాడుకోవటంతోపాటు ఆ రెండు విషయాలను గురించి కూడా తాకీదు చేయటం జరిగింది.

١٥٢٢ - وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «إِذَا أَصْبَحَ ابْنُ آدَمَ، فَإِنَّ الأَعْضَاءَ كُلَّهَا تُكَفِّرُ اللِّسَانَ، تَقُولُ: اتَّقِ اللهَ فِينَا، فَإِنَّمَا نَحْنُ بِكَ: فَإِنِ اسْتَقَمْتَ اسْتَقَمْنا وَإِنِ اعْوَجَجْتَ اعْوَجَجْنَا» رواه الترمذي. معنى «تُكَفِّرُ اللِّسَانَ»: أَيْ تَذِلُّ وَتَخْضَعُ لَهُ.

1522. హజ్రత్ అబూ సయీద్ ఖుద్రీ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రబోధించారు: తెల్లవారు జామున మనిషి శరీరంలోని అవయవాలన్నీ నాలుకను అత్యంత దీనంగా బతిమాలుతాయి. "నువ్వు మా విషయంలో అల్లాహ్‌కు భయపడి మసలుకో. ఎందుకంటే మా వ్యవహారం నీతో ముడిపడి ఉంది. నువ్వు సవ్యంగా ఉంటే మేము కూడా సవ్యంగా ఉండగల్గుతాం. నువ్వు వక్రతకు లోనైతే మేము కూడా వక్రతకు లోనైపోతాము." *(తిర్మిజీ)*

'తుకఫ్ఫిరుల్లిసాన' అంటే అత్యంత అణకువతో, దీనంగా నాలుకను బతిమాలటం.

(సుననె తిర్మిజీలోని జుహ్ద్ అధ్యాయం)

ముఖ్యాంశాలు

నోటిని ఆచితూచి ఉపయోగించటం ఎంత అవసరమో ఈ హదీసు ద్వారా బోధపడుతోంది. నోటితో ఏమాత్రం అసమంజసంగా మాట్లాడినా మొత్తం శరీరం దాని శిక్షను అనుభవించాల్సి వస్తుంది. గొడవలు, పోట్లాటలు జరిగినప్పుడు శరీరం దెబ్బలు భరిస్తుంది. కొన్నికొన్ని సందర్భాల్లోనయితే శరీరం శాశ్వతంగా కన్నుమూయవలసి వస్తుంది. వక్రతకు లోనవటమంటే అదే. నాలుక వక్రతకు లోనయితే దాని ప్రభావం మొత్తం శరీరం మీద పడుతుంది. అదే విధంగా నాలుక సవ్యంగా ఉండటమంటే పరీక్షలకు, ఉపద్రవాలకు గురికాకుండా ఉండటం అని అర్థం.

వేరొక హదీసులో మానవ శరీర సవ్యత, అపసవ్యతలకు కారణభూతం హృదయమని చెప్పటం జరిగింది. మరి ఈ హదీసు ద్వారానేమో ఆ కారణభూతం నాలుక అని తెలుస్తోంది.

ఈ రెండు హదీసుల మధ్య ఎలాంటి వైరుధ్యం లేదు. ఎందుకంటే నాలుక హృదయానికి ప్రతినిధిగా, పరిచయకర్తగా వ్యవహరిస్తుంది. నాలుక, హృదయం - ఈ రెండూ కలిసే మనిషి రూపొందుతాడు. ఈ రెంటి సమ్మేళనమే మానవత్వం. ఒక అరబ్బు తత్త్వవేత్త ఈ విషయాన్ని చాలా చక్కగా వివరించాడు: 'లిసానుల్ ఫతా నిస్ఫున్ వ నిస్ఫున్ ఫుఆదుహూ' మనిషిలోని సగం నాలుకయితే మిగతా సగం అతని హృదయం!

1523. హజ్రత్ ముఆజ్ (రజి) కథనం: నేను దైవప్రవక్త (సల్లం)ను అడిగాను. "దైవప్రవక్తా! నన్ను నరకం నుండి దూరం చేసి స్వర్గానికి తీసుకువెళ్ళే కర్మను గురించి నాకు బోధించండి" అని. అందుకాయన ఇలా ఉపదేశించారు: నీవు చాలా పెద్ద విషయమే అడిగావు. అయితే అల్లాహ్ ఎవరికొరకు అయితే దాన్ని సులభంగా చేస్తాడో (అంటే దానిని ఆచరించే శక్తినీ, సద్బుద్ధిని ప్రసాదిస్తాడో) అతనికి అది ఎంతో సులభం. నువ్వు అల్లాహ్‌ను ఆరాధించు. ఆయనకు భాగస్వాములుగా ఎవరినీ నిలబెట్టకు. నమాజును స్థాపించు. జకాత్ చెల్లించు. రమజాన్ (మాసపు) ఉపవాసాలు పాటించు. (స్తోమత ఉంటే) దైవగృహ యాత్ర (హజ్)చేయి.

తర్వాత ఆయనే ఇలా అన్నారు: "నేను నీకు మేలు యొక్క ద్వారాల గురించి తెలుపనా? ఉపవాసం డాలు వంటిది. నీళ్లు మంటను ఆర్పేసినట్లు సదఖా (అనగా దానం) పాపాన్ని ఆర్పేస్తుంది (అంటే దాని ప్రభావాన్ని తొలగిస్తుంది). మనిషి రాత్రి చివరి భాగం (మధ్యలో)

١٥٢٣ ـ وَعَنْ مُعَاذٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ! أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الجَنَّةَ، وَيُبَاعِدُنِي مِنَ النَّارِ؟ قَالَ: «لَقَدْ سَأَلْتَ عَنْ عَظِيمٍ، وَإِنَّهُ لَيَسِيرٌ عَلَى مَنْ يَسَّرَهُ اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ: تَعْبُدُ اللهَ لَا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئاً، وَتُقِيمُ الصَّلَاةَ، وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ، وَتَصُومُ رَمَضَانَ، وَتَحُجُّ الْبَيْتَ» ثُمَّ قَالَ: «أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى أَبْوَابِ الخَيْرِ؟ الصَّوْمُ جُنَّةٌ، والصَّدَقَةُ تُطْفِىءُ الخَطِيئَةَ كَمَا يُطْفِىءُ المَاءُ النَّارَ، وَصَلَاةُ الرَّجُلِ مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ» ثُمَّ تَلَا: ﴿ تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ ٱلْمَضَاجِعِ ﴾ حَتَّى بَلَغَ ﴿ يَعْمَلُونَ ﴾ [السجدة: ١٦ـ١٧]. ثُمَّ قَالَ: «أَلَا

أُخْبِرُكَ بِرَأْسِ الأَمْرِ، وَعَمُودِهِ، وَذِرْوَةِ سَنَامِهِ» قُلْتُ: بَلى يَا رَسُولَ اللهِ! قَالَ: «رَأْسُ الأَمْرِ الإِسْلَامُ، وَعَمُودُهُ الصَّلَاةُ، وَذِرْوَةُ سَنَامِهِ الجِهَادُ» ثُمَّ قَالَ: «أَلا أُخْبِرُكَ بِمِلَاكِ ذلِكَ كُلِّهِ؟» قُلْتُ: بَلى يَا رَسُولَ اللهِ! فَأَخَذَ بِلِسَانِهِ فَقَالَ: «كُفَّ عَلَيْكَ هٰذَا» قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ! وَإِنَّا لَمُؤَاخَذُونَ بِمَا نَتَكَلَّمُ بِهِ؟ فَقَالَ: ثَكِلَتْكَ أُمُّكَ! وَهَلْ يَكُبُّ النَّاسَ فِي النَّارِ عَلى وُجُوهِهِمْ إِلَّا حَصَائِدُ أَلْسِنَتِهِمْ؟» رواه الترمذي وقال: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ، وقد سبق شرحه.

నమాజు చేయటం." తర్వాత ఆయన ఈ వాక్యం: "వారి వీపులు పడకలకు ఎడంగా ఉంటాయి..... యామలూన్" వరకు (సజ్దా: 16-17) పఠించారు. తర్వాత ఆయన నన్ను "ధర్మం యొక్క తల, దాని స్తంభం, దాని మూపురం ఎత్తు గురించి తెలుపనా?" అని అడిగారు. "తప్పకుండా తెలుపండి దైవప్రవక్తా!" అన్నాను నేను. అప్పుడాయన "ధర్మం యొక్క తల-ఇస్లాం. దాని స్తంభం నమాజు. దాని మూపురపు ఎత్తు జిహాదు" అని చెప్పారు. తర్వాత ఆయన "ఇవన్నీ దేని మీద ఆధారపడి ఉన్నాయో ఆ వస్తువు గురించి నీకు తెలుపనా?" అని అడిగారు. "తప్పకుండా తెలుపండి, దైవప్రవక్తా!" అన్నాను నేను. అప్పుడాయన తన నాలుక పట్టుకొని "దీన్ని అదుపులో పెట్టుకో" అన్నారు. అందుకు నేను "దైవప్రవక్తా! మనం నోటితో మాట్లాడే దాని గురించి కూడా నిలదీయబడతామా?" అని అడిగాను. అందుకాయన "నీవు నీ తల్లికి దుర్లభం అగుగాక! (ఇదొక అరబీ జాతీయం. ఇది తిట్టుకాదు) నరకవాసులను కోతకోసిన వారి నాలుకల పాలాలే నరకంలో వారిని బోర్లాపడవేస్తాయి" అన్నారు. (తిర్మిజీ- ఇది హసన్, సహీహ్ కోవకు చెందిన హదీసుగా ఇమామ్

తిర్మిజీ పేర్కొన్నారు. దీని వివరణ ఇంతకు ముందు గడిచింది.)

(సుననె తిర్మిజీలోని విశ్వాసాల అధ్యాయాలు)

ఇమామ్ నవవీ (రహ్మాలై) ఈ హదీసు ఇంతకు ముందు అధ్యాయాల్లో వచ్చినట్లు సూచించారు. కాని ఆ విషయం సరైనది కాదు. ఈ హదీసు ఇంతకు ముందు ఎక్కడా రాలేదు.

ముఖ్యాంశాలు

ఈ హదీసులో ఇస్లాం ధర్మ ప్రాథమిక అంశాలతోపాటు నోటివల్ల కలిగే ప్రమాదాలను కూడా సూచించటం జరిగింది. నోటిని కాపాడుకోకపోతే కర్మలన్నీ వృధా అయిపోయే అవకాశముంది. దానిమూలంగా మనిషి స్వర్గానికి పోయే బదులు నరకాగ్నికి ఆహుతి అయిపోతాడు. దేవుడు మనల్నందరినీ రక్షించుగాక!

١٥٢٤ـ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ قَالَ: «أَتَدْرُونَ مَا الْغِيبَةُ؟» قَالُوا: اللهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: «ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ» قِيلَ: أَفَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ فِي أَخِي مَا أَقُولُ؟ قَالَ: «إِنْ كَانَ فِيهِ مَا تَقُولُ، فَقَدِ اغْتَبْتَهُ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدْ بَهَتَّهُ» رواه مسلم.

1524. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) (ఒకసారి తన సహచరుల్ని) "మీకు పరోక్ష నింద అంటే ఏమిటో తెలుసా?" అని అడిగారు. అందుకు సహచరులు "దేవునికి, దైవప్రవక్తకే బాగా తెలుసు" అని విన్నవించుకున్నారు. అప్పుడు దైవప్రవక్త (సల్లం) ఆ విషయాన్ని వివరిస్తూ, "మీ సోదరుని గురించి అతను వింటే అసహ్యించుకునే విధంగా మాట్లాడుకోవటం" అని చెప్పారు. అది విని ఒకతను సందేహ పడుతూ "నేను చెప్పే బలహీనతలు అతనిలో నిజంగా ఉంటేనో" అని అడిగాడు. దానికి సమాధానమిస్తూ, దైవప్రవక్త (సల్లం) "ఒకవేళ నువ్వు చెప్పేవి అతనిలో ఉంటే నువ్వతన్ని పరోక్షంగా నిందించినవాడివవుతావు.

ఒకవేళ నువ్వు చెప్పే విషయాలు అతనిలో లేకపోతే నువ్వతని మీద అభాండాలు వేస్తున్నావన్నమాట" అని చెప్పారు. (ముస్లిం)

(సహీహ్ ముస్లింలోని బిర్ర్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

ఈ హదీసులో పరోక్షనింద, అభాండం- రెండిటి భావాన్ని, వాటి మధ్య ఉన్న భేదాన్ని, వాటి చెడుగులను వివరించటం జరిగింది. నిశ్చయంగా ఇవి కూడా నోటి ద్వారా కలిగే ఆపదలే. దేవుడు మనల్నందరినీ వాటి నుంచి రక్షించుగాక!

١٥٢٥ - وَعَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ قَالَ فِي خُطْبَتِهِ يَوْمَ النَّحْرِ بِمِنىً فِي حَجَّةِ الوَدَاعِ: «إِنَّ دِمَاءَكُم، وَأَمْوَالَكُم، وَأَعْرَاضَكُمْ، حَرَامٌ عَلَيْكُم كَحُرْمَةِ يَوْمِكُم هٰذا، فِي شَهْرِكُمْ هٰذَا، فِي بَلَدِكُمْ هٰذَا، أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ» متفقٌ عليه.

1525. హజ్రత్ అబూ బక్రా (రజి) కథనం: దైవప్రవక్త (సల్లం) అంతిమ హజ్‌యాత్ర సందర్భంగా మినా (ప్రాంతం)లో ఖుర్బానీ దినపు ఉపన్యాసంలో ఇలా ప్రబోధించారు: "(ప్రజలారా!)ఈ నెలలో, ఈ నగరంలో, ఈ రోజు ఎంత గౌరవప్రదమైనదో అదే విధంగా మీ ధనమాన ప్రాణాలు పరస్పరం మీ కొరకు అంతే గౌరవప్రదమైనవి. వినండి! నేను దేవుని ఆదేశాలను మీకు అందజేశాను కదా!" (బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని విద్యాప్రకరణం - సహీహ్ ముస్లింలోని హజ్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

ఏ విధంగానయితే జుల్‌హిజ్జా మాసపు పదో తేదీ (అంటే అజ్‌హా పండుగ రోజు), జుల్‌హిజ్జా మాసం, మక్కా నగరం గౌరవప్రదమైనవో అదే విధంగా ఒక ముస్లిం కొరకు సాటి ముస్లిం ధనమానప్రాణాలు గౌరవప్రదమైనవి. అంటే ఏ ముస్లిమూ తోటి ముస్లింను అన్యాయంగా హత్య చేయకూడదు. అతని ధనాన్ని దోచుకోకూడదు. అతన్ని అవమానపరచకూడదు. పరోక్ష నింద కూడా ఒకవిధంగా దౌర్జన్యం క్రిందికే వస్తుంది. ఎందుకంటే దానిమూలంగా ఒక ముస్లిం పరువుప్రతిష్ఠలకు భంగం వాటిల్లుతుంది.

١٥٢٦ ـ وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: قُلْتُ لِلنَّبِيِّ ﷺ: حَسْبُكَ مِنْ صَفِيَّةَ كَذَا وَكَذَا. قَالَ بَعْضُ الرُّوَاةِ: تَعْنِي قَصِيرَةً، فَقَالَ: «لَقَدْ قُلْتِ كَلِمَةً لَوْ مُزِجَتْ بِمَاءِ الْبَحْرِ لَمَزَجَتْهُ!» قَالَتْ: وَحَكَيْتُ لَهُ إِنْسَاناً فَقَالَ: «مَا أُحِبُّ أَنِّي حَكَيْتُ إِنْسَاناً وَإِنَّ لِي كَذَا وَكَذَا» رَواهُ أبو داود، والترمذي وَقَالَ: حديثٌ حسنٌ صحيحٌ.

1526. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి.అన్హా) కథనం: (ఒకరోజు) నేను దైవప్రవక్త (సల్లం) ముందు (ఆయనగారి మరో భార్య సఫియ్యా మీద కోపంతో) 'సఫియ్యా 'ఇలా' ఉన్నా మీకు ఆవిడే నచ్చుతుందిలేండి' అన్నాను. (సఫియ్యా పొట్టిగా ఉంటుందని చెప్పటం ఆమె ఉద్దేశ్యమని కొంత మంది ఉల్లేఖకులు పేర్కొన్నారు)

ఆ మాట విని దైవప్రవక్త (సల్లం) (ఆమెను మందలిస్తూ) ("ఆయిషా!) నువ్వు ఎంత (దిగజారిన) మాట మాట్లాడావంటే ఆ మాటను గనక సముద్రంలో కలిపేస్తే అది సముద్రపు నీటి రుచినే మార్చేస్తుంది" అన్నారు.

ఆయిషా (రజి.అన్హా) ఇలా అంటున్నారు: (మరో సందర్భంగా) నేను దైవప్రవక్త (సల్లం) ముందు ఒక వ్యక్తిని వెక్కిరించాను. అప్పుడాయన నాతో ఇలా అన్నారు: ఏ మనిషినయినా వెక్కిరిస్తే నాకు ఇంత ధనం ఇస్తామన్నా సరే ఇతరుల్ని వెక్కిరించటాన్ని నేను ఇష్టపడను. (అబూదావూద్, తిర్మిజీ-హసన్ సహీహ్)

'మజజత్హు' అంటే తన దుర్వాసన, చెడుల మూలంగా నీటి రుచి, వాసన మారిపోయే విధంగా అందులో కలిసి పోవటం అని అర్థం. పరోక్ష నిందను

وَمعنى: «مَزَجَتْهُ» خَالَطَتْهُ مُخَالَطَةً يَتَغَيَّرُ بِهَا طَعْمُهُ، أَوْ رِيحُهُ لِشِدَّةِ نَتَنِهَا وَقُبْحِهَا، وَهٰذَا مِنْ أَبْلَغِ الزَّوَاجِرِ عَنِ الْغِيبَةِ، قَالَ اللهُ تَعَالَى: ﴿وَمَا يَنطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۝ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ﴾

వారించే విషయమై ఇది అత్యంత ప్రభావవంతమైన అలంకారము. అల్లాహ్ సెలవిచ్చాడు: "(మా ప్రవక్త) తన మనోవాంఛలను అనుసరించి చెప్పటం లేదు. అతనేం చెప్పినా అది అతనిపై అవతరింపజేయబడిన వహీ అయి ఉంటుంది."

(సుననె అబూదావూద్‌లోని అదబ్ ప్రకరణం - సుననె తిర్మిజీలోని సిఫతుల్ ఖియామహ్ అధ్యాయం)

ముఖ్యాంశాలు

అరబీలో "ముహాకాత్" అనే పదం వాడతారు. ఇతరుల పరోక్షంలో చాలా ఎక్కువగా వారి లోపాలను ఎంచటం, వారి శారీరక లోపాలను ఎత్తిచూపటానికి ఈ పదం వాడతారు. ఉదా: అతను కుంటివాడనీ, ఇతను గూనివాడని వెక్కిరించి మరీ చెప్పటం. ఇలాంటి వెక్కిరింతలు కూడా పరోక్ష నింద క్రిందికే వస్తాయి. అందుకే హఫ్సా (రజి.అన్హా) పొట్టిగా ఉంటారని ఆయిషా (రజి.అన్హా) అన్నప్పుడు దైవప్రవక్త ఆమెను మందలిస్తూ ఆమె మాటను సముద్రాన్ని కలుషితం చేసే చెడు పదార్థంతో పోల్చి చెప్పారు. ఇంత గొప్ప పోలిక చెప్పటం సామాన్య విషయం కాదు. అందుకే గ్రంథకర్త ఇమామ్ నవవీ (రహ్మాలై) 'వమా యన్‌తిఖు...." అనే సూక్తిని ప్రస్తావించి ఈ పోలిక కూడా దైవప్రవక్త (సల్లం) కు దివ్యావిష్కృతి (వహీ) ద్వారా బోధపడిందేనని సూచించారు.

మొత్తానికి ఈ హదీసు ద్వారా చెప్పదలచుకున్న దేమిటంటే, ఇతరుల గురించి వారికి బాధకలిగే విధంగా మాట్లాడటం, లేక వారి శారీరక లోపాలను వెక్కిరిస్తూ వారిని అవమాన పరచటం మొదలగునవన్నీ ఘోరపాపాలు. ప్రతి ముస్లిం వాటికి దూరంగా ఉండాలి.

١٥٢٧ ـ وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «لَمَّا عُرِجَ بِي مَرَرْتُ بِقَوْمٍ لَهُمْ أَظْفَارٌ مِنْ نُحَاسٍ يَخْمِشُونَ وُجُوهَهُمْ وَصُدُورَهُمْ، فَقُلْتُ:

1527. హజ్రత్ అనస్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈవిధంగా ప్రవచించారు: నాకు మేరాజ్ (యాత్ర) చేయించబడినప్పుడు నేను కొంత మంది సమీపం నుంచి వెళ్ళటం తటస్థించింది. వారికి ఇత్తడి గోళ్ళున్నాయి. వాటితో వారు తమ ముఖాలను,

مَنْ هٰؤُلاءِ يَا جِبْرِيلُ؟ قَالَ: هٰؤُلاءِ الَّذِينَ يَـأْكُلُـونَ لحُـومَ النَّـاسِ، وَيَقَعُـونَ فـي أَعْرَاضِهِمْ!» رواهُ أبو داود.

రొమ్ములను గీక్కుంటున్నారు. అది చూసి నేను (ఆశ్చర్యంతో) "జిబ్రయీల్! ఎవరు వీరు?" అని అడిగాను. అందుకు జిబ్రయీల్ సమాధానమిస్తూ, "వీరా, వీరు (ప్రపంచంలో) ప్రజల మాంసం తినేవారు (అంటే వారిని పరోక్షంగా నిందించేవారు) వారి మాన మర్యాదలను కాలరాసేవారు" అని చెప్పారు. (అబూదావూద్)

(సుననె అబూదావూద్‌లోని సంస్కార ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

పై హదీసులో పరోక్ష నిందను చూచాయగా ప్రజల మాంసం తినటమని చెప్పటం జరిగింది. మానమర్యాదల్ని కాలరాయటమంటే ప్రజల ముందు ఇతరుల చెడులు ప్రస్తావించి వారి పరువుప్రతిష్ఠలకు భంగం కలుగజేయటం. ఇలాంటి తప్పుడు పనులన్నీ నిషేధించబడ్డాయి. పై హదీసులో పరోక్ష నిందకు నిర్ణయించబడిన శిక్షను చూస్తే ఆ తప్పు ఎంతటి ఘోరమైనదో బోధపడుతుంది.

١٥٢٨ ـ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ قَالَ: «كُلُّ المُسْلِمِ عَلَى المُسْلِمِ حَرَامٌ: دَمُهُ وعِرْضُه وَمَالُهُ» رواهُ مسلم.

1528. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: ప్రతి ముస్లింకు తోటి ముస్లిం ధనమాన ప్రాణాలు నిషిద్ధమైనవి. (ముస్లిం)

(సహీహ్ ముస్లింలోని బిర్ర్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

ఇస్లాంలో ధనమాన ప్రాణాల పరిరక్షణ గురించి నొక్కి చెప్పబడిందని ఈ హదీసు ద్వారా బోధపడుతోంది. కనుక తోటి ముస్లిం మానమర్యాదలతో ఆడుకోవటం, అతని ధనాన్ని దోచుకోవటం లేక అతన్ని అన్యాయంగా హతమార్చటం ఏ ముస్లింకూ ధర్మసమ్మతం కాదు. ఈ హదీసును పరోక్ష నిందకు సంబంధించిన అధ్యాయం క్రింద ప్రస్తావించటంలోని ఆంతర్యం ఏమిటంటే పరోక్ష నింద వల్ల కూడా మనిషి మానమర్యాదలకు భంగం వాటిల్లుతుంది. అలా చేయటం నిషిద్ధం. అందుకే ఈ హదీసును ఈ అధ్యాయం క్రింద ప్రస్తావించటం జరిగింది.